7/3721

İVEDİ

SÜRELİ

T. C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
Koordinasyon ve Mevzuat Dairesi Başkanlığı

SAYI : B.18.0.APK.0.03-02/090.01- 1479 -4500 12/11/2004

KONU : Sayın Abdulaziz YAZAR'ın
Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ : TBMM'nin 14/10/2004 Tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7392 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan Hatay Milletvekili Sayın Abdulaziz YAZAR'ın "İskenderun Körfezinde zehirli atık yüklü geminin batmasına ilişkin" 7/3721 esas sayılı yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

Osman PEPE
Bakan

EKLER:
EK-1: Cevabı Yazı (4 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başk.
(Kan. ve Kar. Dai. Başk.)

Bilgi:
Başbakanlık

T. C. Çevre ve Orman Bakanlığı APK Kurulu Başkanlığı Atatürk Bulvarı No: 153 Bakanlıklar/ANKARA
Tel: 417 77 22 Fax: 417 91 60 e-mail: apkkb-idsb@cevreorman.gov.tr

7/3721

HATAY MİLLETVEKİLİ SAYIN ABDÜLAZİZ YAZAR'IN "İSKENDERUN KÖRFEZİNDE ZEHİRLİ ATIK YÜKLÜ GEMİNİN BATMASINA İLİŞKİN" 7/3721 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞININ CEVABI

1,2,3,4- Tehlikeli atık yüklü Ulla Gemisinin yükü ile birlikte batması durumunda meydana gelecek çevre felaketinin engellenmesi amacıyla, Bakanlığımız koordinasyonunda, Dışişleri Bakanlığı, Denizcilik Müsteşarlığı, Hatay Valiliği İl Çevre Müdürlüğü, İskenderun Liman Başkanlığı arasında yürütülen çalışmalarda, öncelikle geminin güvenli bir yere çekilmesine karar verilmiştir. Bu kapsamda anılan kurum/kuruluş temsilcileriyle 10.01.2002 tarihinde Bakanlığımızda gerçekleştirilen toplantıda Hatay Valiliği İl Çevre Müdürlüğü'nce geminin güvenli bir yere çekilmesine ilişkin araştırmaların yapılmasına karar verilmiştir. Hatay Valiliği İl Çevre Müdürlüğünce gerçekleştirilen araştırmalar neticesinde; Bölgede 1000 GRT'nin üzerindeki gemilerin her türlü hava muhalefetine karşı koyabileceği ve sabit durabileceği korunaklı rıhtım veya barınma yeri olmadığı ve bu tür gemilerin İskenderun Limanı demir sahasında bekletilmesinin gemi ve deniz güvenliği açısından daha uygun olduğu anlaşılmıştır.

9-13 Aralık 2002 tarihleri arasında Cenevre'de yapılan Basel Sözleşmesi 6 ncı Taraflar Konferansı'na katılan heyetimiz, Ulla gemisi sorununu uluslararası toplumun dikkatine getirmiştir.

İspanya Çevre Bakanlığı Çevre Temizliği Genel Müdür Yardımcısı Juan Martinez Sanchez, 19 Aralık 2002 tarihinde Madrid Büyükelçiliğimizle temasa geçerek, İspanyol makamlarının Ulla gemisi ile ilgili sorunu biran önce çözmek istediklerini belirtmişler, bu kapsamda, Cenevre'de İspanyol Delegasyonu ile 20.02.2003 tarihinde bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Ancak, İspanyol Hükümeti problemin çözümünde işi ağırdan alarak, adeta zamana yaymıştır. Devam eden ulusal ve uluslararası süreç bu aşamaya kadar gelmiştir.

Olayın olduğu günden itibaren akıntı yönünde farklı noktalardan defaten su numuneleri alınmış, toplam krom analizleri yaptırılmıştır. Analiz sonuçları Dünya Sağlık Örgütü İçme Suyu kriterleri ile içme suyu standardı TSE 266'ya göre değerlendirilmiştir. Bu aşamada karşılaştırmalı analiz sonuçlarına göre suda toplam krom konsantrasyonu bakımından bir tehlike bulunmadığı belirlenmiştir. Batık alanı gözlem altında tutulmakta olup, ölçümlere devam edilmektedir. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, bu güne kadar yaptığı su ve ürün analizlerinde bu aşamada limit değerlerini aşan herhangi bir değere rastlanmadığını belirtmiştir. Bundan sonra takip edilecek işlemlerin bir program dahilinde yürütülmesi için bir çalışma grubunun oluşturulması gereği hasıl olmuş, bu kapsamda, Bakanlığımız koordinatörlüğünde, Dışişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Denizcilik Müsteşarlığı ve Gümrük Müsteşarlığı, Üniversite temsilcileri ve konu ile ilgili ihtiyaç duyulabilecek özel sektör temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilecek bir çalışma grubunun görevlendirilmesi konusunda Başbakanlık Makamından "Olur" alınmıştır. Söz konusu çalışma grubu vasıtasıyla gerekli çalışmalar başlatılmıştır.

İskenderun Körfezinde 06/09/2004 tarihinde saat 15.10 civarında batan Ulla Gemisinin batışından sonra yapılan çalışmalar;

- Muhtemel kirlilik durumu ve alınabilecek acil tedbirlere ilişkin çalışmalar aynı gün ilgili Bakanlık, kurum ve kuruluşların katılımıyla Bakanlığımızda oluşturulan Teknik Değerlendirme Masasınca başlatılmıştır.
- Yapılan tahmini hesaplamalardan batan gemide bulunan 2200 ton uçucu külün suda çözünebilir krom (+6) içeriğinin yaklaşık 3.08 kg olduğu belirlenmiştir.
- Atık içerisinde bulunan krom (+6)'nın tamamen suda çözünmesi durumunda yaklaşık olarak 308.000 ton suyu etkileyebileceği hesaplanmıştır. Dolayısıyla Batık geminin bulunduğu alanın balıkçılık yönünden avlanma sahası dışında ve münhasıran liman sahasında olmasına rağmen, ihtiyata binaen batık noktası etrafındaki 65 m. yarıçaplı alan RİSK BÖLGESİ olarak, Başbakanlık Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğüne bildirilerek kamu oyuna ve ilgili kurumlara duyurulması sağlanmıştır.
- 06.09.2004 tarihinde saat 22.30 civarında gemi ambarındaki yükün deniz ortamına sızılabileceği yerlerden su numuneleri alınmış ve analizleri yaptırılmıştır.
- 07.09.2004 tarihinde taşra teşkilatımız ve ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte yerinde yapılan incelemede, geminin İskenderun ana mendireğine 1,3 mil uzaklıkta ve 40 metre derinlikte battığı belirlenmiştir.
- Tanımlanan bu alan içinde, günlük olarak alınan su numunelerinin ve başlatılan bilimsel ve teknik inceleme sonuçlarının değerlendirilmesi tamamlanıncaya kadar balıkçılık ve su aktivitelerinin sınırlandırılması Başbakanlık Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğünce duyurulmuştur.
- Olayın olduğu günden itibaren akıntı yönünde farklı noktalardan su numuneleri alınmış ve Çevre Referans Laboratuarı ile TÜBİTAK ta toplam krom analizleri karşılaştırmalı olarak yaptırılmıştır.
- Batık alanı gözlem altındadır ve ölçümlere devam edilmektedir.
- Konuya objektif yaklaşan bilim adamlarının da kabul ettiği üzere;

- Bakanlığımızca Ülkemizin de taraf olduğu Basel Sözleşmesi hükümleri yerine getirilmiştir.

-İspanya tarafı önce atığı kabul etmemiş, ancak ortaya konulan dokümanlar karşısında kabul etmiştir.

-Başlatılan hukuki süreç sonucunda İspanyanın tam yükü almayı kabul ettiği sırada gemi batmıştır.

- 14 Eylül 2004 tarihinde 3 kişiden oluşan İspanyol heyeti Bakanlığımıza gelmiş, yapılan görüşmelerde; ısrarla geminin batmasından sorumlu olmadıklarını, Bölgede araştırma yapmak istediklerini belirtmişlerdir.

  Kendilerine; Bölgede yapılacak çalışmanın bir üniversite ve/veya TÜBİTAK ile beraber Basel Sekreteryası veya Avrupa Çevre Ajansından bir teknik heyetle birlikte yürütülmesinin uygun olacağı anlatılmıştır.

- Ancak, İspanyol heyetinin ülkemizden Bakanlığımızı haberdar etmeden ayrıldıkları basından öğrenilmiş, ülkelerine döndüklerinde ise medya aracılığı ile yaptıkları açıklamada sunduğumuz işbirliği önerilerimizin aksine yardım taleplerini reddettiğimizi belirten açıklamaları üzüntüyle karşılanmıştır.
- 16 Eylül 2004 tarihinde Bakanlığımız koordinasyonunda Başbakanlık Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Denizcilik Müsteşarlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Hatay Valiliği ve Denizcilik Müsteşarlığı Mersin Bölge Müdürlüğü'nün katılımıyla bir toplantı yapılmış, bu güne kadar yapılan çalışmalar değerlendirilmiş, geminin neden bu kadar uzun süre bekletildiği ve battığı konusu tartışmaya açılmıştır.
- Toplantıda alınan karar gereği ilgili kurumların konuyla alakalı bütün resmi bilgi ve belgelerini 22 Eylül 2004 tarihine kadar Bakanlığımız koordinatörlüğünde bir araya getirmesi istenmiştir.
- 17.09.2004 tarihinde ise Bakanlığımız koordinasyonunda Başbakanlık Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Denizcilik Müsteşarlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Hatay Valiliği ve Denizcilik Müsteşarlığı Mersin Bölge Müdürlüğü'nün katılımıyla yapılan toplantıda da; geminin batışından bu güne kadar yapılan çalışma sonuçları Başbakanlık Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü'ne kamuoyuna duyurulmak üzere bildirilmiştir.
- Aynı toplantıda Tarım ve Köyişleri Bakanlığı su ürünlerinde yapılan analizlerde şimdilik herhangi bir olumsuz bulguya rastlanmadığını belirtmiştir.
- Hatay Valiliğinden katılan temsilciler, bölgede büyük bir tedirginlik yaşandığını, il ve ülke genelinde balıklarını satamadıklarını belirterek, bu konuda çok ciddi bir zarara uğradıklarını ve bu mağduriyetlerinin devam ettiğinden bahisle zararlarının tazmininin karşı ülkeden istenmesini talep etmişlerdir.
- Turizm Bakanlığı temsilcileri iç turizmde bölgeden bir kaçış ve toplu olarak yabancı rezervasyonlarda ise iptaller yaşanmakta olduğundan bahisle zararlarının tazmininin karşı ülkeden istenmesini talep etmişlerdir.
- Toplantıda öncelikle batık gemideki tehlikeli atığın durumunun incelenerek bundan böyle yapılması gereken teknik, idari, hukuki çalışmaların başlatılması ve bir çalışma grubu oluşturulması kararı alınmış ve karar gereğince ilgili kurumlardan oluşacak çalışma grubu için Başbakanlık 'tan Olur alınmıştır.
- Batık alanı gözlem altında olup, ölçümlere devam edilmektedir.
- Öncelikle batık gemideki tehlikeli atığın durumunun incelenerek bundan böyle yapılması gereken teknik, idari, hukuki çalışmaların başlatılması için bir Eylem Planı oluşturularak;

-Akıntı yönünde periyodik su numunesi alınması ve analizlerinin yapılması, taban çamuru analizi yapılması,

-Bundan böyle yapılması gereken teknik, idari, hukuki çalışmaların başlatılması ve bunun için elde edilecek sonuçlara göre gerekli mali analizlerin yapılması,

-Uluslararası kuruluşların (REMPEC, IMO, Basel) ve çeşitli ülkelerden gelen bilgi taleplerinin Dışişleri Bakanlığı ile koordineli olarak sağlanması,

-Uluslararası örgütler ve Avrupa Birliği Komisyonunda atığın çıkarılmasına ilişkin teknik ve finansal yardım talebinin araştırılması,

gündeme getirilmiştir.

- Olayın olduğu günden itibaren mahallinde yapılan acil müdahale, izleme ve denetim çalışmaları yanı sıra teknik, idari, ve hukuki çalışmalar ilgili kurum ve kuruluşlarla koordineli ve seri bir biçimde yürütülerek bir eylem planı ve ülke politikası oluşturulmuştur.

  Bu kapsamda Basel Sözleşmesi İcra sekreteri bayan Sachiko Kuwabara Yamamoto'nun daveti üzerine konunun İspanya tarafıyla müzakere edilmesi amacıyla 18 Ekim 2004 tarihinde Cenevre'de yapılan toplantıya katılınmış ve toplantı sonucunda;

  İspanya atığın geri alınması ve Basel Sözleşmesi hükümleri doğrultusunda bertaraf edilmesi konusundaki kararlılıklarını devam ettirdiğini, atık yükün çıkartılması konusunda Basel Sözleşmesi gereği bir yükümlülükleri bulunmamakla birlikte, atığın çıkartılması ve gemi ile taşınarak Basel Sözleşmesi hükümleri doğrultusunda bertaraf edilmesi hususunda Lafarge Asland firmasına gerekli yaptırımı hayata geçireceklerini bildirmişlerdir.

  Konuya ilişkin gelişmeler Başbakanlık Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü ve Denizcilik Müsteşarlığına bildirilmiş olup, atığın en kısa sürede çıkartılması ve İspanya tarafına teslim edilerek Türk Karasularından güvenli bir şekilde çıkartılması için gerekli eylem planının hazırlanarak Bakanlığımıza sunulması istenmiştir.

  Kamuoyunda sıkça iddia edildiğinin aksine Bakanlığımız tüm süreç boyunca işin kirlilik boyutu yanında, görevleri arasında olmamasına rağmen problemin çözümüne her aşamada azami gayret göstermiştir. Ancak, İspanyol Hükümeti problemin çözümünde işi ağırdan alarak, adeta zamana yaymış ve konunun bu noktaya gelmesine neden olmuştur.

5- Limanda bulunan sözkonusu geminin gözetimi ve denetimi Bakanlığımız görevleri arasında olmayıp, Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereğince Denizcilik Müsteşarlığının görevleri arasında bulunmaktadır.

6- Mavi Deniz Taşımacılık ve Gemi Acenteliği Tic. Ltd. Şti.Sahibi Cemil MAVİ tarafından gemi ve yük üzerine konulan haciz nedeniyle gemiyle ilgili herhangi bir işlem yapılamamıştır. Yükün üzerindeki haczin 17.06.2004 tarihinde kaldırıldığı 25.06.2004 tarihinde öğrenilmiş ve İspanya'ya gönderilmesi konusunda çalışmalar Dışişleri Bakanlığı ile koordineli olarak başlatılmıştır. Başlatılan hukuki süreç sonucunda İspanyanın tam yükü almayı kabul ettiği sırada 06/09/2004 tarihinde gemi batmıştır.